

OKRUHY KE STÁTNÍ ZKOUŠCE Z ČESKÉHO JAZYKA A LITERATURY PRO OBOR UČITELSTVÍ 1. STUPNĚ ZŠ

1. **Národní jazyk český.** Jeho místo mezi ostatními jazyky. Charakteristika. Útvary lokální a sociální. Spisovná čeština. Kultura řeči. Rozbor textu z hlediska kultury řeči.
Vymezení pojmu „literatura pro děti a mládež“, její vznik a vývoj. Specifické rysy literatury pro děti a mládež. Dětský aspekt. Žánrová struktura.
2. **Zvuková stránka jazyka.** Fonetika a fonologie. Klasifikace hlásek. Zvukové prostředky souvislé řeči. Ortoepie. Rozbor zvukové stránky jazyka.
Přínos osvícenství pro světovou i naši dětskou literaturu, vznik české literatury pro děti a mládež.
3. **Grafická stránka jazyka.** Písmo. Pravopis, jeho vývoj a oblasti. Zvláštní prostředky psaného jazyka. Rozbor grafické stránky jazyka.
Pohádky. Teorie vzniku pohádek a adaptace lidové pohádky
4. **Pojmenování a jeho druhy.** Stránka výrazová a významová. Obsah a rozsah. Motivovanost. Jednoznačnost, mnohoznačnost, souznačnost, opozitnost. Expresivní význam pojmenování. Pojmenování nepřímá. Textová doložení problematiky.
Vývoj autorské pohádky.
5. **Slovo a slovní zásoba.** Klasifikace slov. Slovní zásoba národní a individuální. Obohacování slovní zásoby. Vrstvy ve slovní zásobě. Slovníky a slovníkářství. Lexikální rozbor.
Proměny prózy pro mládež, próza s dětským hrdinou.
6. **Tvoření slov.** Slovo tvorné způsoby a postupy. Základní slovo tvorné vztahy. Slovo tvorné kategorie a typy. Rozbor slovo tvorný a morfem atický.
Dobrodružná próza
7. **Problem atika slovních druhů.** Kritéria třídění. Charakteristika. Hranice mezi slovními druhy. Rozbor slovně druhový a tvaroslovný.
Literatura s přírodní tematikou.
8. **Mluvnické kategorie jmen.** Charakteristika pádů. Zvláštnosti v užití pádů. Kolísání v rodě, životnosti, čísle. Textová doložení problematiky.
Humor a parodie v dětské literatuře.
9. **Substantiva. Adjektiva.** Význam, tvoření, dělení a skloňování. Textová doložení problematiky.
Nonsens v literární tvorbě.
10. **Zájmena a číslovky.** Význam, druhy, skloňování a základní rysy. Textová doložení problematiky.
Česká poezie pro děti.
11. **Mluvnické kategorie sloves.** Posuny v osobě, čísle a čase. Třídění sloves. Textová doložení problematiky.
Literatura pro děti a mládež v meziválečném období.
12. **Tvary sloves.** Slovesné kmeny. Slovesné tvary jednoduché, složené, určité, neurčité. Slovesné třídy. Textová doložení problematiky.
Obraz 2. světové války v české literatuře pro děti a mládež
13. **Neohebné slovní druhy.** Význam a dělení. Textová doložení problematiky.
Vývoj české literatury pro děti a mládež od r. 1945 do konce 60. let

14. **Charakteristika věty jednoduché.** Věty podle členitosti. Větné a nevětné členy. Slovosled. Sémantické a syntaktické větné vztahy. Syntaktický rozbor věty jednoduché.
Dětská literatura v českých zemích v období normalizace.
15. **Charakteristika souvětí.** Souřadné, podřadné, složité. Charakteristika, dělení. Větosled. Nepravé věty vedlejší. Syntaktický rozbor souvětí.
Dětský kolektiv hrdinou příběhové prózy.
16. **Zvláštnosti a nepravidelnosti větné stavby.** Motivované, nemotivované. Textová doložení problematiky.
Vývoj tzv. dívčí četby
17. **Věty podle postoje mluvčího.** Modalita a emocionalita ve výpovědi. Aktuální členění výpovědi. Výpovědní dynamismus. Textová doložení problematiky.
Směřování moderní pohádky k umělé mytologii.
18. **Základy valenční syntaxe.** Konstitutivní a nekonstitutivní členy. Základová větná struktura. Pravidla rozvíjecí a rozšiřovací. Větný vzorec. Hlavní zásady při vyučování skladbě. Textová doložení problematiky.
Příběhy inspirované literaturou pro dospělé.
19. **Slohové postupy a útvary.** Stylistické hodnocení jazykových prostředků. Stylistický rozbor.
Současná světová próza pro děti.
20. **Funkční styly subjektivní a objektivní.** Slohotvorné činitele. Styl projevů mluvených a psaných. Rozbor komunikační situace a výstavby textu.
Současná česká próza pro děti.

Poznámky k otázkám z literatury:

Otázky se vztahují k české i světové literatuře pro děti a mládež, pokud není výslovně uvedeno jinak.

K otázce patří dobové, literární a společenské souvislosti doby vzniku konkrétních děl.

Zaměřte se na hlavní myšlenku, nové postupy, význam a přesah díla.

Jako postup zvolte srovnávací hledisko.